

Sygn. akt I ACa 276/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Ewa Popek
Sędzia:	SA Walentyna Łukomska-Drzymala
Sędzia:	SA Jerzy Nawrocki (spr.)
Protokolant	Sylwia Szymańska

po rozpoznaniu w dniu 23 stycznia 2018 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa H. K., U. K.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w L.

o zobowiązanie

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 23 stycznia 2017 r., sygn. akt (...)

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że wykonanie obowiązku określonego w punkcie I zaskarżonego wyroku odracza na 3 lata;

II. w pozostałej części apelację oddala;

III. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej w L. na rzecz U. K. i H. K. 4050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

I A Ca 276/17

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 stycznia 2017r. Sąd Okręgowy w Lublinie po rozpoznaniu sprawy z powództwa: U. K. i H. K. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w L. zobowiązał pozwaną Spółkę do usunięcia (...) biegnącej nad działką nr (...) oraz (...) posadowionych na nieruchomości powodów w L., przy ul. (...). Jednocześnie Sąd odroczył wykonanie tego obowiązku na okres dwóch lat.

Sąd zasądził od pozwanej Spółki na rzecz powodów solidarnie kwotę 3.634zł tytułem zwrotu kosztów procesu i nakazał ściągnąć od pozwanej Spółki na rzecz Skarbu Państwa kwotę 4 706zł tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu oraz części nieuiszczonych wydatków.

Sąd Okręgowy ustalił, że powodowie są współwłaścicielami nieruchomości położonej w Ł., przy ul. (...), o powierzchni(...)oznaczonej nr ewidencyjnym (...). Działka składa się z gruntów (...)Nieruchomość powodowie otrzymali umową darowizny w (...)

Na nieruchomości posadowione są (...)podtrzymujące (...) na odcinku długości około (...) (...)znajduje się bezpośrednio przy ul. (...). Jest ustawiony (...) do granicy działki. (...)jest w centrum działki. (...)biegnie, od (...)w odległości około (...), między granicą działki a domem powodów, (...)okoliczności bezsporne, zeznania powodów: G. K., U. K. protokół rozprawy z dnia (...)r., płyta CD, k. 156, treść księgi wieczystej nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w (...) k. 12~16v, wypis z rejestru gruntów, (...), wyrys, k. 10-11) .

Linia została wybudowana w (...)r., przez Zakład (...), jako inwestora, bez zgody właścicieli nieruchomości (okoliczności bezsporne, protokół nr (...), k. 46-46v, protokół z dnia (...) r, k.47-47v, dokumentacja projektowa, k. 48-49vt zaświadczenie o lokalizacji szczegółowej, k 54v).

Dnia(...)r. powód złożył do Zakładu (...), (...) Ł. wnioski o podanie warunków przyłączenia (...)dla odbiorców budynku mieszkalnego położonego przy ul. (...). Powód jednocześnie oświadczył, że wyraża zgodę na wybudowanie (...)-(...)budynku. Wniosek został rozpatrzony pozytywnie. W dniu (...)r. dokonano zgłoszenia przyłączenia do (...)na nieruchomości powodów. H. K. oświadczył, że(...)przekazuje do majątku Zakładu (...), (wniosek z (...) r., k,52v, oświadczenie z (...) K, k. 51, informacja o rozpoznaniu wniosku, k. 53, zgłoszenie, k51v, oświadczenie, k 52).

W (...) został oddany do użytku budynek mieszkalny wybudowany przez powoda. Powód planował wybudować garaż na terenie działki, jednak na etapie projektowania został poinformowany przez projektanta, że nie uzyska on pozwolenia na budowę, z uwagi na położenie nad projektowanym budynkiem(...). Z tych względów zrezygnował z budowy garażu - posadowiono jedynie wiatę garażową, do której dojazd jest utrudniony przez stojący przy wjeździe (...)

Obecnie syn powodów chciałby wybudować na działce dom, w celu zamieszkania w nim ze swoją rodziną i z tych przyczyn, powodowie dążą do zmiany dotychczasowego przebiegu (...)na swojej działce. Na sąsiadujących działkach powstają budynki mieszkalne. Planowana przez syna powoda lokalizacja domu w centrum działki zapewnia mu dostęp do mediów i poprzez drogę nieutwardzaną, do drogi publicznej (okoliczności bezsporne, zeznania: G. K., U. K. protokół rozprawy z dnia (...) f-t płyta CD, k. 156, zeznania świadka D. K., protokół rozprawy z dnia(...) r., płyta CD, k. 188).

H. K. wezwał pozwanego do usunięcia lub przebudowy (...). (...) S.A. w pismach z dnia (...)r. odmówiła usunięcia lub przebudowy (...) powołując się na zasiedzenie służebności gruntowej w dobrej wierze.

W piśmie z dnia (...)r. pozwany przedstawił propozycję przebudowy (...) znajdującej się na działce powodów i wskazał przybliżone koszty prac (pismo (...) S.A. z dnia (...). k. 17, pismo (...) S.A. z (...). k. 18, (...)r., k. 86v-87).

Zgodnie z (...) część działki (...) figurująca w rejestrze gruntów jako grunty orne znajduje się w terenie przeznaczonym na realizację i utrzymanie zabudowy zagrodowej i usług nieuciążliwych. Jest to obszar położony pomiędzy terenami leśnymi, a przednią, nieprzekraczalną linią zabudowy, która nawet w razie usunięcia (...), w aktualnej sytuacji nie pozwoli na zabudowanie nieruchomości powodów.

Warunkiem uzyskania zezwolenia na zabudowę części działki jest zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w zakresie przedniej, nieprzekraczalnej linii zabudowy, (pismo (...) Ł. (...) 670.5.2016, k. 178, wypis i wyrys (...) Ł. dla terenu położonego w Ł. pomiędzy granicami miasta od strony (...)a terenem (...), k. 160-176, fragment rysunku (...) Ł. dla terenu położonego w Ł. pomiędzy granicami miasta od strony (...)a terenem (...) obejmujący działkę nr (...), k. 179).

Przebudowa linii jest możliwa poprzez zmianę linii (...) na odcinku znajdującym się na nieruchomości powodów, w ten sposób, że będzie ona przebiegać w rejonie granic działki nr (...) (okoliczności bezsporne).

Pozwana (...) jest (...) Zakład (...) (zarządzenie nr (...), k.55-55v, postanowienie Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi z dnia (...) r., (...) k. 56-56v, statut Zakładu (...), k.57-59, (...) (...) obejmujący akt przekształcenia (...) w (...) r., k. 59v-67, odpis z rejestru handlowego, k. 67v-69, umowa przeniesienia przedsiębiorstwa z dnia (...) r., k. 70-75, odpis pełny z rejestru przedsiębiorców KRS, k. 75-80, 20-26. Postanowienie z dnia (...), zaświadczenie o dokonaniu wpisu z dnia (...) k 83)

Stan faktyczny w sprawie nie był sporny w zakresie czasu wybudowania i posadowienia (...) wchodzących w skład infrastruktury przesyłowej na działce nr (...), brak pozyskania formalnej zgody ówczesnego właściciela, a także brak wyraźnego sprzeciwu właścicieli nieruchomości na rozmieszczenie słupów i linii na przedmiotowej działce do (...) i swobodny dostęp pracowników pozwanego do (...) rozlokowanych na gruncie małżonków K. oraz co do możliwości przebudowy (...). Nadto nie były kwestionowane plany dotyczące wykorzystania działki przez syna powodów.

Sąd Okręgowy wskazał, że powodowie żądali usunięcia, ewentualnie przebudowy (...) której przebieg uniemożliwia im korzystanie z nieruchomości, której są właścicielami, gdyż jej przebieg uniemożliwia zabudowę nieruchomości. Stosownie do art. 140 k.c. w granicach określonych przez ustawy i zasady współżycia społecznego właściciel może, z wyłączeniem innych osób, korzystać z rzeczy zgodnie ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem swego prawa, w szczególności może pobierać pożytki i inne dochody z rzeczy. W tych samych granicach może rozporządzać rzeczą.

Zgodnie z treścią art. 222 § 2 kc właścicielowi rzeczy przysługuje przeciwko osobie, która narusza własność w inny sposób aniżeli przez pozbawienie właściciela faktycznego władztwa nad rzeczą, roszczenie o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i o zaniechanie naruszeń. Jeżeli roszczenie to dotyczy nieruchomości, nie ulega ono przedawnieniu (art. 223 § 1 k.c.). Roszczenie to dotyczy wyłącznie takiej ingerencji w sferę prawa własności, która stanowi bezprawne jego naruszenie. Określonej osobie może przysługiwać bowiem prawo do wkroczenia w sferę uprawnień właściciela np. prawo wynikające ze służebności czy też umowy o charakterze obligacyjnym (por. A. T. Filipiak, komentarz do art. 222 k.c., LEX 2015).

Pozwany podnosił, że przysługuje mu uprawnienie do korzystania z nieruchomości, wynikające ze stosunku użyczenia, który ukształtował się w sposób dorozumiany, poprzez świadome tolerowanie przez małżonków K. istnienia na ich nieruchomości urządzeń (...) (por odpowiedź na pozew, k. 37v infine - k. 38).

Zgodnie z art. 710 k.c. przez umowę użyczenia użyczający zobowiązuje się zezwolić biorącemu, przez czas oznaczony lub nieoznaczony, na bezpłatne używanie oddanej mu w tym celu rzeczy. Nie ulega wątpliwości, że od (...), nieodpłatnie, korzysta z nieruchomości powodów, w ten sposób, że na jej obszarze ulokowane zostały składniki przedsiębiorstw (...) S.A. w L., potrzebne do prowadzenia przez niego działalności gospodarczej. Powodowie zaś do (...) nie wyrazili sprzeciwu.

W ocenie Sądu Okręgowego okoliczności te są niewystarczające do uznania, że pomiędzy stronami doszło do zawarcia w sposób konkludentny umowy użytkowania. Sąd Okręgowy wskazał, że stosownie do art. 60 k.c. z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny. W doktrynie i orzecnictwie dominuje pogląd, że milczenie w pewnych przypadkach, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności towarzyszących danemu zdarzeniu oraz przy odwołaniu się do zasad doświadczenia życiowego w odniesieniu do reguł postępowania przyjmowanych w typowych sytuacjach, może być uznane za dorozumiane oświadczenie woli. Przyjmuje się, że milczenie uważa się za przyzwolenie wtedy, gdy ktoś mógł i powinien był mówić. Jednakże samo milczenie, w oderwaniu od kontekstu, nie ma znaczenia i nie może mieć waloru oświadczenia woli. Szczególną doniosłość odgrywa w takich przypadkach kontekst sytuacyjny, ponieważ bez niego nie można rozpoznać sensu "milczenia" (por. A. Kidyba, Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna, wyd. II, komentarz do art. 60 k.c., LEX 2015).

W ocenie Sądu całokształt okoliczności nie pozwala na stwierdzenie, że w konsekwencji milczenia powodów doszło w sposób konkludentny do zawarcia umowy użyczenia gdyż w realiach panujących w latach 80 w relacjach z przedsiębiorcami przesyłowymi, właściciele nieruchomości w istocie nie występowali w stosunku równorzędnym. Zasadniczo, pomimo istniejących instrumentów prawnych (w tym przepisów dotyczących wywłaszczenia), w okresie stawiania urządzeń na gruncie poprzednika prawnego powodów, objęte zasadą jednolitego funduszu własności państwowej przedsiębiorstwa przesyłowe (obowiązujący do 1 października 1990 r. art. 128 k.c.), w istocie, w odbiorze społecznym, traktowane były w sposób zbliżony do organów władzy państwowej, zatem ich działaniom właściciele podporządkowywali się. Świadczy o tym powszechnie znany fakt braku zawierania w takich sytuacjach umów określających relacje pomiędzy przedsiębiorcą a właścicielami oraz, niepodjęcie stosownych działań zmierzających do wywłaszczenia właściciela nieruchomości w trybie administracyjnoprawnym.

W doktrynie wskazuje się na ogół, że u podstaw oświadczenia woli leży realnie przeżywany przez człowieka akt woli (wewnętrzne postanowienie, powzięcie decyzji - jako czynność o charakterze psychicznym) ukierunkowany na wywołanie określonych skutków prawnych (tzw. wola wewnętrzna, zamiar) (por. A. Kidyba, Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna, wyd. II, komentarz do art. 60 k.c., LEX 2015).

Sąd uznał, że właściciel nieruchomości nie miał możliwości realnego podjęcia decyzji w sprawie wybudowania i przebiegu (...) Został postawiony przed faktem dokonanym, rozpoczęcia prac i w ich efekcie posadowienia elementów infrastruktury przesyłowej na jego nieruchomości bez rzeczywistej i potencjalnie skutecznej możliwości wyrażenia sprzeciwu. W tym stanie faktycznym nie można uznawać jego milczenia, za zgodę na zawarcie umowy użytkowania.

Wniosek powoda o wykonanie przyłącza (...) do budowanego przez niego domu i zawarcie umowy z pozwanym o dostawę energii elektrycznej nie stanowi o zgodzie właścicieli na korzystanie przez przedsiębiorcę przesyłowego z nieruchomości powodów poprzez utrzymywanie na jej obszarze infrastruktury przesyłowej (innej niż przyłącze do sieci). W zakresie tego wniosku powodowie działali wyłącznie jako osoby zmierzające do podłączenia do sieci elektrycznej, co miało im umożliwić odbiór energii od pozwanego jako przedsiębiorcy energetycznego.

Ponadto Sąd wskazał uzupełniająco, że nawet przyjmując ewentualnie, że doszło do zawarcia umowy użyczenia z poprzednim właścicielem nieruchomości, to umowa użyczenia kreowała wyłącznie stosunek prawny o charakterze obligacyjnym pomiędzy pozwanym a poprzednim właścicielem nieruchomości. Natomiast w przypadku zbycia rzeczy użyczonej w czasie trwania umowy, jej nabywca nie wstępuje w stosunek użyczenia w miejsce zbywcy. Jak podkreślił Sąd Najwyższy, w przepisach regulujących umowę użyczenia (art. 710-719 k.c.) brak jest unormowań dotyczących skutków przeniesienia własności rzeczy użyczonej rzeczy, w zakresie stosunku prawnego wynikającego z umowy użyczenia (wyrok SN z dnia 7 kwietnia 2005 r., sygn. akt: II CK 569/04). Powodowie zaś nabyli nieruchomość na podstawie umowy darowizny w 1992 r., co dodatkowo przesądza, że powodów nie wiązałyby stosunek umownym wykreowany przez ich poprzednika prawnego.

Także uzupełniająco Sąd Okręgowy wskazał, że w doktrynie wskazuje się, że umowa zawarta przez właściciela lub użytkownika wieczystego nieruchomości z przedsiębiorstwem budującym i eksploatującym linie przesyłowe, dotycząca korzystania przez to przedsiębiorstwo z cudzej nieruchomości stanowi wprawdzie typową umowę prawa cywilnego, jednakże z uwagi na jej causa umowa ta jest nierozwiązywalna do czasu, gdy urządzenia przesyłowe na gruncie istnieją i zachodzi potrzeba ich utrzymywania. Takie ograniczenie swobody dysponowania swą nieruchomością przez właściciela wywodzi się z art. 140 kc, który stanowi, że jego wykonywanie podlega ograniczeniom wynikającym z ustaw, z zasad współżycia społecznego oraz ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa. Jakkolwiek przepisy prawa nie dają wprost podstaw do przyjęcia w takiej sytuacji konstrukcji obligacji realnej, to jednak skuteczność omawianego uprawnienia wobec nabywców nieruchomości można wywodzić z treści art. 140 k.c. Nabywca wstępuje w sytuację prawną zbywcy objętą ograniczeniami z tego przepisu wynikającymi, (wyrok SN z dnia 28 czerwca 2005 r., I CK 14/05, LEX nr 311349, wyrok SN z dnia 18 stycznia 2007 r., I CSK 223/06, LEX nr 319619).

Jednakże w ocenie Sądu Okręgowego nawet wówczas właściciel nieruchomości nie jest bezwzględnie związany tak ukształtowaną sytuacją prawną. Trwałość nawiązanego stosunku prawnego nie ma bowiem charakteru absolutnego, gdyż istotna zmiana stosunków może dać uprawnienie do jego rozwiązania - zatem w wyjątkowych wypadkach właściciel gruntu będzie mógł spowodować zniesienie tego stosunku przez żądanie likwidacji założonych urządzeń (por. przywołane wyżej orzeczenia oraz wyrok SN z dnia 26 lipca 2007 r., V CSK 120/07, LEX nr 465612).

Sąd podkreślił, że miejsce posadowienia jednego z słupów podtrzymujących l. (...) wymuszający jej przebieg jest dla właściciela nieruchomości szczególnie uciążliwy gdyż ogranicza możliwość zabudowy nieruchomości, a zatem korzystanie z działki w zakresie wynikającym z prawa własności. Sąd wskazał także, że linia ze względu na usterkowość stwarza realne niebezpieczeństwo gdyż na linii zdarzają się awarie, iskrzenie, zaś w latach 90 przewody spadły na podwórze. W ocenie Sądu, nawet w sytuacji, w której opisane awarie zdarzają się niezwykle rzadko, fakt, że mają one miejsce na terenie zamieszkałym przez powodów i ich bliskich, stanowi o wystąpieniu okoliczności wyjątkowych uzasadniających żądanie powodów. Nie można bowiem zapominać, że zasady współżycia społecznego i społeczno-gospodarcze przeznaczenie nieruchomości stanowią nie tylko granice ale i treść prawa własności, zaś każdy na terenie własnej nieruchomości, w szczególności przeznaczonej na cele mieszkaniowe, ma prawo do poczucia bezpieczeństwa.

Wprawdzie z pisma (...)Ł. (k. 178) wynika, że samo usunięcie linii elektroenergetycznej nie stwarza możliwości zabudowania działki, jednak docelowo istnieje możliwość jej dalszej zabudowy domem mieszkalnym, po zmianie planu zagospodarowania przestrzennego i przesunięciu aktualnie nieprzekraczalnej linii zabudowy. Pozostawienie napowietrznej linii energetycznej uniemożliwia w sposób trwały możliwość zabudowy części działki, dlatego Sąd Okręgowy uznał, że żądanie powodów w tym zakresie jest uzasadnione tym bardziej, że pozwany jest przedsiębiorcą, który prowadzi swoją działalność z założeniem uzyskiwania określonych zysków, a mimo to do daty orzekania korzystał nieodpłatnie z działki powodów, na której oni mieszkają.

Pomiędzy stronami nie było sporu, że (...) może zostać z niej usunięta i posadowiona w inny sposób. Posiłkowo można również wskazać, że taka możliwość została potwierdzona opinią biegłego z zakresu (...) (k. 97-98v, k. 114-121v) sporządzoną na potrzeby ustalenia wartości przedmiotu sporu.

Zatem skoro istnienie (...) w obecnym kształcie uniemożliwia wykorzystanie działki przez jej właścicieli stosownie do uprawnień wynikających z art. 140 k.c., zaś ograniczanie własności w sposób dotychczasowy nie jest konieczne do efektywnego realizowania zadań przez przedsiębiorcę przesyłowego, to nie ma uzasadnionych podstaw do kontynuowania pomiędzy stronami dotychczasowego stosunku obligacyjnego, przy ewentualnym założeniu, że taki stosunek w ogóle powstał.

Treścią żądania głównego pozwu było usunięcie infrastruktury w postaci (...) biegnącej nad działką powodów oraz (...) usytuowanych na działce nr (...). Sąd uznał, że żądanie powodów jest uzasadnione treścią w art. 222 § 1 kc.

Sąd wskazał, że stosownie do art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. prawo energetyczne przedsiębiorstwa energetyczne jest obowiązane utrzymywać zdolność urządzeń, instalacji i sieci do realizacji zadań zaopatrzenia w te paliwa lub energię w sposób ciągły i niezawodny, przy zachowaniu obowiązujących wymagań jakościowych. Zatem, w razie usunięcia z nieruchomości powodów fragmentu sieci elektroenergetycznej, pozwany zobligowany jest do zapewnienia ciągłości i sprawności działania całej sieci, co jednocześnie obliguje go do „uzupełnienia” brakującego odcinka, a zatem wytyczenia nowej trasy biegu fragmentu sieci. Z tych względów w ocenie Sądu roszczenie powoda nie jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, czy społeczno - gospodarczym przeznaczeniem prawa (art. 5 k.c.).

Zasadniczo, na etapie przedsądowym pozwany nie był przeciwny żądaniu powoda. Niemniej jednak oczekiwał, że to właściciele nieruchomości poniosą koszty modernizacji (...) na spornym odcinku. Dodać jednak należy, że w sytuacji zobowiązania przedsiębiorcy energetycznego do usunięcia infrastruktury z nieruchomości powoda i ustawowego obowiązku zapewnienia działania sieci jako całości, (...) S.A. w L., nie jest zobowiązany do określonego sposobu ułożenia nowej linii, co pozwala mu na dostosowanie przebiegu (...) do istniejących na danym obszarze uwarunkowań przestrzennych i własnościowych. Sąd wskazał, że określony w żądaniu ewentualnym sposób lokowania

(...)nakładałby na pozwanego obowiązek określonego działania, który ostatecznie np. z uwagi na brak zgody osób trzecich, nie związanych niniejszym rozstrzygnięciem (por. art. 365 § 1 k.p.c.), mógłby okazać się niemożliwy do realizacji.

Z tych względów Sąd uznał powództwo za uzasadnione w zakresie żądania głównego i zobowiązał pozwanego do usunięcia przebiegu (...) przez nieruchomości powodów odraczając na podstawie art. 320 kpc termin wykonania tego obowiązku na okres dwóch lat. Oczywiście jest bowiem, że (...)i posadowienie nowych (...)wymaga nie tylko podjęcia określonych prac w terenie ale, co wydaje się być zdecydowanie bardziej czasochłonne, stworzenia dokumentacji projektowej, pozyskania wszelkich niezbędnych zgód, zezwoleń i uzgodnień oraz prawa do gruntu. Nieodroczenie terminu wykonania zobowiązania mogłoby prowadzić do przerwania dostaw energii do okolicznych gospodarstw domowych.

Sąd wskazał, że powodowie również określili termin odroczenia wykonania żądanego przez nich obowiązku. Sąd uznał jednak, że nie stanowi on elementu żądania, którym Sąd byłby związany. Z tych też względów Sąd uwzględniając roszczenie w zakresie żądania głównego nie oddalił powództwa mimo przyjęcia dłuższego okresu odroczenia wykonania zobowiązania niż postulowany przez powoda.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Powodowie ponieśli koszty w postaci wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika w osobie adwokata w wysokości 3.600 zł. Na koszty poniesione tymczasowo przez Skarb Państwa składała się opłata od pozwu w wysokości 4.148 zł (zarządzenie, k. 1) oraz wynagrodzenie biegłego w kwocie 558 zł (postanowienie, k. 124v). Powodowie zostali zwolnieni w całości od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych (postanowienie, k. 33). O obowiązku ich poniesienia przez pozwaną Spółkę Sąd orzekł na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c.

Apelację od tego roku wniosła pozwana Spółka zaskarżając wyrok w całości, wnosząc o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu za I i II instancję.

Pozwany zarzucał Sądowi Okręgowemu:

1. sprawy naruszenie przepisów prawa materialnego mające istotny wpływ na wynik niniejszej:

a) przepisu art. 222 § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie wyrażające się w nakazaniu pozwanej - spółce (...) S.A. z siedzibą w L. usunięcia (...) zlokalizowanych na nieruchomości stanowiącej działkę nr ew. (...) położonej w miejscowości Ł., ul. (...), podczas gdy pozwanej przysługuje skuteczne względem każdorazowego właściciela tej nieruchomości uprawnienie do władania nią w zakresie służebności przesyłu w postaci stosunku użyczenia o charakterze realnym i trwałym, który nie został rozwiązany, co wyłącza tym samym możliwość uwzględnienia żądania negatoryjnego,

b) przepisu art. 710 k.c. poprzez jego niewłaściwą wykładnię i w konsekwencji błędne uznanie, że nawiązany pomiędzy stronami stosunek użyczenia może zostać rozwiązany, podczas gdy stosunek ten ma charakter trwały i realny, przez co nie może zostać rozwiązany według swobodnej woli właściciela nieruchomości,

c) przepisu art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji nakazanie pozwanej - spółce (...) S. A. z siedzibą L. usunięcia urządzeń elektroenergetycznych zlokalizowanych na nieruchomości stanowiącej działkę nr ew. (...) położonej w miejscowości Ł., ul. (...), podczas gdy żądanie powodów usunięcia przedmiotowych urządzeń stanowiło naruszenie przysługującego im prawa podmiotowego, albowiem było sprzeczne z zasadami współżycia społecznego

2. mające istotny wpływ na wynik niniejszej sprawy naruszenie przepisów prawa procesowego, tj.:

a) przepisu art. 233 § 1 i § 2 k.p.c. w zw. z przepisem 232 k.p.c. poprzez przekroczenie przez Sąd I Instancji zasady swobodnej oceny dowodów oraz całkowicie dowolną, a nie swobodną ocenę zebranego w sprawie materiału

dowodowego oraz brak wszechstronnego rozważenia tego materiału, jak również całkowicie sprzeczne z zasadami logiki oraz doświadczenia życiowego, błędne uznanie przez Sąd I Instancji, że:

- powodowie pismami wysłanymi do pozwanej spółki w 2012 r. wypowiedzieli łączącą strony umowę użyczenia, która stanowiła podstawę prawną do wybudowania na przedmiotowej nieruchomości urządzeń elektroenergetycznych i dalszego korzystania z nich, podczas gdy umowa, jaka nawiązała się pomiędzy stronami ma charakter realny i trwały i nie może zostać rozwiązany dopóki na nieruchomości istnieją urządzenia elektroenergetyczne wykorzystywane do przesyłu energii,

- w sprawie zaistniał przypadek szczególnie uzasadniony w postaci zamiaru budowy przez syna powodów domu na nieruchomości stanowiącej działkę nr ew. (...) położonej w miejscowości Ł., ul. (...), co uzasadniało tym samym rozwiązanie nawiązanego wcześniej stosunku użyczenia, podczas gdy umowa użyczenia, jaka nawiązała się pomiędzy stronami ma charakter realny i trwały i nie może zostać rozwiązana dopóki na nieruchomości istnieją urządzenia elektroenergetyczne wykorzystywane do przesyłu energii, a ponadto zamiar budowy przez syna powodów tego domu nie został w żaden sposób udowodniony, zaś w ocenie pozwanej spółki, jest twierdzeniem hipotetycznym, budowanym wyłącznie na potrzeby niniejszego postępowania [pozostaje zatem nieudowodnionym twierdzeniem], i jako takie nie stanowi wyjątkowej okoliczności uzasadniającej rozwiązanie stosunku użyczenia,

- błędną ocenę zeznań złożonych przez świadka G. D. na rozprawie w dniu (...)r., oraz pominięcie części złożonych przez niego zeznań, z których nie wynika, że termin 2 lat jest terminem odpowiednim na realizację wyroku, jaki zapadł w sprawie,

- nieprawidłowe ustalenie, że na przedmiotowej nieruchomości znajduje się potrójna linia elektroenergetyczna - co nie znajduje potwierdzenia w zebranych materiale dowodowym - a w konsekwencji powoduje, iż orzeczenie jest niewykonalne.

b) przepisu art. 320 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie wyrażające się w odroczeniu wykonania orzeczenia tj. usunięcia urządzeń elektroenergetycznych z nieruchomości należącej do powodów o 2 lata licząc od uprawomocnienia się orzeczenia, podczas gdy termin ten nie jest terminem odpowiednim do wykonania tego obowiązku, albowiem jest terminem zbyt krótkim, którego zachowanie w realiach sprawy może okazać się niemożliwe.

Powodowie wnosili o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów procesu.

W toku postępowania międzyinstancyjnego pozwana Spółka wniosła do Sądu Rejonowego wnioszek o ustanowienie służebności przesyłu na rzecz pozwanej Spółki na nieruchomości powodów. W związku z powyższym złożyła wniosek o zawieszenie postępowania w sprawie niniejszej. Powodowie nie wyrażali zgody na zawieszenie postępowania i nie wyrażali zgody na zawieszenie postępowania na zgodny wniosek.

Sąd Apelacyjny oddalił wniosek o zawieszenie postępowania.

W ocenie Sądu Apelacyjnego rozstrzygnięcie sprawy o ustanowienie służebności przesyłu nie ma charakteru prejudycjalnego dla rozstrzygnięcia sprawy niniejszej gdyż ewentualne ustanowienie służebności przesyłu jest orzeczeniem o skutkach konstytutywnych i kształtuje sytuację prawną stron na przyszłość. Wprawdzie może zdarzyć się, że rozstrzygnięcie w sprawie o ustanowienie służebności przesyłu będzie wpływało na wykonanie wyroku w sprawie niniejszej, w przypadku uwzględnienia wniosku pozwanej spółki i ustanowienie służebności obciążającej nieruchomość powodów, ze względu na bezzasadność demontażu części istniejącej linii energetycznej, niemniej jednak nie są to przeszkody natury prawnej uniemożliwiające orzekanie w sprawie niniejszej. Ponadto odroczenie wykonania wyroku w sprawie niniejszej jest w ocenie Sądu Apelacyjnego wystraszającym instrumentem pozwalającym na uniknięcie kolizji związanej z wykonaniem obydwu orzeczeń – w sprawie niniejszej oraz w sprawie o ustanowienie służebności przesyłu. W przypadku jednak znacznego przedłużania postępowania w sprawie o ustanowienie służebności przesyłu Spółka będzie mogła wnosić o zawieszenie ewentualnego postępowania egzekucyjnego mającego na celu usunięcie istniejącej linii, w celu uniknięcia skutków kolizji orzeczeń. Natomiast

po ewentualnym ustanowieniu służebności, o ile powodowie będą wnosić o wykonanie wyroku w sprawie niniejszej Spółce służyć będzie powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego.

Rozpoznając apelację pozwanej Spółki Sąd Apelacyjny zważył co następuje. Apelacja jest uzasadniona jedynie w zakresie postulującym wydłużenie okresu odroczenia wykonania orzeczenia w sprawie niniejszej. W pozostałym zakresie apelacja jest bezzasadna i podlega oddaleniu na podstawie art. 385 kpc.

Nie są uzasadnione zarzuty pozwanej Spółki dotyczące naruszeń prawa procesowego.

Przede wszystkim należy wskazać, że Sąd Okręgowy co do zasady uznał, że w świetle przedstawionego Sądowi Okręgowemu materiału dowodowego brak jest podstaw do uznania, że doszło do zawarcia umowy użyczenia przedmiotowej nieruchomości poprzednikom prawnym pozwanej Spółki na podstawie umowy zawartej w sposób dorozumiany [konkludentny].

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w tym zakresie, które Sąd Apelacyjny w całości podziela i przyjmuje za własne, i dokonał prawidłowej oceny prawnej, którą Sąd Apelacyjny również podziela i przyjmuje za własną.

Milczenie poprzedników prawnych powodów jako właścicieli nieruchomości, wobec ingerencji w ich prawo własności absolutnie nie oznacza akceptacji przez nich tej ingerencji. Ciężar udowodnienia zawarcia umowy z poprzednikami prawnymi powodów zgodnie z art. 6 kc obciążał niewątpliwie pozwaną Spółkę. Tym bardziej, że umowa miała być zawarta w sposób dorozumiany i wywierać długotrwałe skutki w zakresie dysponowania i korzystania z nieruchomości. W tym zakresie pozwana nie wykazywała żadnej inicjatywy dowodowej, powołując się wyłącznie na milczącą bierność poprzedników prawnych powodów. Wobec zatem braku jakiegokolwiek materiału dowodowego pozwalającego Sądowi na ocenę rzeczywistej woli i zamiaru poprzedników prawnych powodów, niesposób ocenić motywy i intencje ich milczenia wobec ingerencji w ich prawo własności. Tym bardziej brak jest podstaw do uznania, że milczenie to było jednoznacznym wyrazem ich zgody na naruszenie prawa własności z takim skutkiem, że właściciele rezygnowali z wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości i akceptowali jednostronnie ustalony przez poprzednika prawnego pozwanej Spółki przebieg (...)i wybudowanie na ich nieruchomości (...) która w znacznym stopniu ograniczała im i ogranicza nadal korzystanie z nieruchomości w pełnym zakresie, co niewątpliwie wpływało na obniżenie ich majątku ze względu na obniżenia wartości nieruchomości. Nie wykluczając co do zasady możliwości zawarcia umowy użyczenia nieruchomości w sposób dorozumiany, wniosek, że do zawarcia umowy doszło właśnie w takiej formie, byłby uzasadniony jedynie w wyjątkowych sytuacjach. Pozwana Spółka musiałaby przedstawić jednoznaczne dowody pozwalające na odtworzenie zamiaru właściciela nieruchomości oddania jej w bezpłatne używanie i zrozumienia przez niego wszystkich konsekwencji zawarcia takiej umowy.

Z tych względów w ocenie Sądu Apelacyjnego brak jest podstaw do uznania, że poprzednicy prawni stron procesu zawarli umowę użyczenia, która oddziaływałaby na prawa stron w niniejszym procesie. W konsekwencji takiego wniosku za bezprzedmiotowe uznać należy rozważania Sądu Okręgowego dotyczące ewentualnych skutków zawarcia lub związania stron skutkami umowy użyczenia. Skoro bowiem zawarcie umowy użyczenia nie zostało udowodnione, rozważania te nie mają znaczenia dla oceny prawidłowości zapadłego w sprawie wyroku.

Tym samym za bezprzedmiotowe uznać należy te zarzuty apelacji pozwanej Spółki, które odnoszą się do skutków związania stron umową użyczenia i kwestionują skuteczność wypowiedzenia przez powodów umowy użyczenia oraz rozwiązania takiej umowy.

Jest również niewątpliwie, że przez nieruchomość powodów przebiega jedna linia energetyczna oparta o słupy, w związku z czym nie ma żadnych problemów dotyczących identyfikacji tej linii w celu jej likwidacji, co sugeruje autor apelacji.

Brak jest zatem podstaw do uznania za uzasadnione stawianych w apelacji zarzutów naruszenia prawa materialnego.

Sąd Okręgowy nie naruszył art. 222 § 1 kc gdyż pozwana Spółka nie udowodniła aby jej działania nie były bezprawne i że przysługiwało jej skuteczne wobec właściciela nieruchomości prawo usprawiedliwiające naruszenie przez nią prawa własności powodów.

Sąd nie naruszył również art. 710 kc gdyż wobec braku podstaw do uznania, że umowa użyczenia została zawarta przez strony bądź ich poprzedników prawnych, Sąd nie mógł i nie stosował tego przepisu przy wydawaniu wyroku w sprawie.

Niesposób również uznać za uzasadniony zarzut naruszenia przez Sąd art. 5 kc poprzez jego niezastosowanie ze względu na nadużycie prawa przez powodów. Wieloletnie znoszenie przez właścicieli nieruchomości bezprawnego korzystania z ich nieruchomości przez pozwaną Spółkę lub jej poprzedników prawnych, bez podejmowania jakiegokolwiek inicjatywy w celu zalegalizowania istniejącego stanu faktycznego, bez płacenia właścicielom należnego wynagrodzenia za korzystanie z ich własności i ostatecznie domaganie się od właścicieli nieruchomości pokrycia kosztów przebudowy linii energetycznej, która służy pozwanej Spółce do prowadzenia odpłatnej działalności gospodarczej, wskazuje że jedynie pozwanej Spółce można przypisać niczym nie usprawiedliwione działanie sprzeczne z prawem i zasadami współżycia społecznego w rozumieniu art. 5 kc.

Z tych względów Sąd Apelacyjny podzielając co do zasady w całości rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego zawarte w pkt I oddalił apelację na podstawie art. 385 kpc.

Sąd podzielił jedynie te zarzuty apelacji, które wskazują na zbyt krótki w realiach niniejszej sprawy okres odroczenia wykonania wyroku. Wprawdzie okres ten należałoby liczyć – wobec braku wskazania początkowego terminu, dopiero od momentu jego uprawomocnienia, czyli wydania wyroku przez Sąd Apelacyjny, a od wydania wyroku przez Sąd Okręgowy upłynął już rok, to jednak pozwana Spółka nie miała podstaw do podejmowania w tym czasie formalnych kroków w celu wykonania orzeczenia Sądu Okręgowego. Złożenie zaś przez nią wniosku o ustanowienie służebności przesyłu wskazuje, że nie można wykluczyć wydania w przyszłości orzeczenia przynajmniej częściowo legalizującego istniejący stan faktyczny powstały na gruncie po wybudowaniu linii.

Z tego względu Sąd Apelacyjny uwzględnił częściowo żądanie pozwanej i wydłużył okres odroczenia wykonania wyroku do 3 lat. Tym bardziej, że osiągnięcie przez powoda zasadniczego celu jakim jest możliwość zabudowy działki, będzie możliwe dopiero po zmianie planu zagospodarowania przestrzennego, co wymaga czasu koniecznego do wdrożenia i przeprowadzenia określonej procedury zmiany planu.

Ponieważ apelacja została co do zasady oddalona w całości Sąd Apelacyjny na podstawie art. 108 § 2 kpc w zw. z art. 98 § 1 i 3 kpc obciążył pozwaną Spółkę kosztami postępowania apelacyjnego, które odpowiadały wynagrodzeniu pełnomocnika ustalonemu w sprawie, w wysokości obowiązującej stawki.